

СТАНОВИЩЕ

относно конкурса за доцент по шифър 2.4., религия и теология, за нуждите на Богословския факултет на СУ „Климент Охридски“

от Правда Добринова Спасова, д.ф.н.
професор в ИИОЗ на БАН и по философия в НХА

В обявения на 14. 10. 2011 г. в Държавен вестник конкурс за доцент по религия и теология (Свещено Писание на Стария Завет) главен асистент д-р Ивайло Найденов е единственият кандидат за титлата.

Ивайло Найденов е роден през 1969 г. в Калофер. Завършил е теология и немска филология в СУ „Климент Охридски“, специализирал е богословие в Берн, Швейцария, после печели конкурс за редовен асистент и от 2001 г. той води упражненията по всички старозаветни дисциплини в Богословския факултет, после е избран за главен асистент, а през 2008 година му е присъдена степента Доктор по богословие.

Броят на научните публикации и участията в български и международни сборници на д-р Найденов демонстрират добра академична активност. Детайлното разглеждане на предложените трудове ме убедиха в континуитета на теоретическите интереси, в яснотата и комуникативността на мисленето на Ивайло Найденов.

Любим обект на изследователските търсения на Найденов е образът на пророк Йона и тълкуванията на изпитанията, на които Господ го подлага и на последствията от пророчествата, с които го е просветлил. Изследването на книгата на Йона обаче не се свежда до това. То е многостранно, в различни статии са направени филологически (напр. за честотата на употреба на „фигура етимологика“ и смисловите конотации от това), както и географски анализи (опитът за определяне на местоположението на далечната земя, към която се устремил пророкът, бягайки от Бога). Особено място е отделено на присъствието на фигурата на Йона и в трите основни религии: християнство, юдейство (по-специално в Кабалата) и ислям.

Същевременно Ивайло Найденов в никакъв случай не е монотематичен автор – дефект, често срещан в нашата научна общност. В лекцията си, посветена на св. Василий, той отново демонстрира способностите си на учен-историк, разчитащ не просто на подплатена с библейски цитати патетика, но основаващ тезите си и на икономическия и политическия анализ на събитията и образите, за които говори. Образец за коректността и силата на Ивайло Найденов като историк е отпечатаната на

немски в румънското списание *Revista Ecumenica Sibiu* статия посветена на ролята на българската църква за спасяването на българските евреи по време на Втората световна война. Това изследване, доказващо отвореността на тогавашния български клир към проблемите на Другия и стремежа към безкористна помощ на изпадналите в беда, е поучително и актуално в нашата съвременна реалност. Препоръчвам на автора да го преведе на роден език и да го отпечата в българската периодика – очевидно е необходимо да си припомним тези факти от близкото минало.

Все пак, интересите на Ивайло Найденов са естествено насочени предимно към тематиката, свързана със Стария завет, това е и конкретната специалност, за която кандидатства. Явно, той си е поставил задачата всестранно да изследва тази Свещена книга. На различните съпътстващи текстове и преплитащи се наративи са посветени статиите му „Равинатът и писанието”, „Конфесионални различия в отношението към неканоничната литература на Стария Завет”, както и авторския прочит на статията на Петър Кац „Канонът на Стария Завет в Палестина и Александрия”, включени в наскоро излезлия сборник *Из историята на старозаветния библейски канон* (Библейска библиотека, София 2011). Специфичната терминология на Стария Завет също е привлякла вниманието на Найденов и той прави интересни филолого-богословски анализи в статии като „Възхвалата на един старозаветен пророк чрез езика на църквата” в сб. *Трансцендентални езици на метафизиката*, (Благоевград 2009), посветена на образа на св. пророк Илия или пък търси и етимологията на отделни ключови категории - статията ”Старозаветното блаженство” от сборника на Богословския факултет на СУ *Богословски размисли*, (София 2005).

Монографията на Ивайло Найденов *Лозата и виното в Стария завет* носи всички вече споменати във връзка със статиите му качества: всестранна изчерпателност на изследването, яснота и историческа точност.

Единствената ми забележка към автора е прекомерната в моите очи лаконичност. В стремежа си стриктно да следва своята основна тема, той често само мимоходом споменава ценни и поучителни старозаветни притчи, които макар и релевантни в по-широк контекст, биха допринесли за четивността на монографията. Например, на 44 с. Ивайло Найденов само с едно изречение преминава през историята за Навутей като свидетелство за начинът, по който „израилтянинът е свързан с лозето си и то особено ако е наследствено”. Искаше ми се авторът да бе отделил повече думи за тази притча, останала в историята като пример за съседска завист, но и рисуваща старозаветния Господ не като суров съдник („око за око, зъб за зъб”), но проявяващ милосърдие – Той

е готов да прости на цар Ахааб заради покаянието му – притча, отново с актуални референции към българската съвременност. Съветът ми към Ивайло Найденов е да не се бои да пише „по-бароково”, включвайки малки странични наративи към основната тема на текста. Така би привлякъл към трудовете си и по-широка светска публика.

Лаконичността на изложението в никакъв случай не нарушава научната му изрядност и у мен се затвърди впечатлението за д-р Найденов, когото не познавам лично, като един почтен и толерантен към различието на възгледи и идеи учен, който същевременно последователно и аргументирано прокарва своите собствени тези, съгласувани с каноничните източници. Всичко това, наред с яснотата и комуникативността са качества, изключително важни за един преподавател, образоващ не само бъдещи свещенослужители, но и миряни, интересуващи се от богатото духовно наследство на Светата книжнина.

Такива са аргументите за моята убеденост, че д-р Ивайло Найденов е напълно достоен да получи титлата доцент по религия и теология.